

Handläggare
Peter Åkerhammar

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
agnes.nordwall@regeringskansliet.se

Remiss – EU-kommissionens förslag till förordning om nettonollindustrin – Net Zero Industry Act

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har den 23 mars 2023 tagit emot ovanstående ärende för yttrande. Den 16 mars 2023 presenterade EU-kommissionen (Kommissionen) förslaget till förordning om nettonollindustrin (eng. Net Zero Industry Act). Förslaget är en del av den Gröna givens industriplan för nettonollåldern som EU-kommissionen presenterade den 1 februari 2023. Förordning om nettonollindustrin syftar till att skala upp produktionskapaciteten av nyckeltekniker som är avgörande för att nå EU:s klimatmål om en 55 procents minskning i utsläpp av växthusgaser jämfört med utsläppsnivån 1990 och klimatneutralitet senast 2050, liksom att säkerställa ett motståndskraftigt energisystem och främja jobbskapande. Förslaget innehåller en målsättning om att produktionskapaciteten för utpekade strategiska tekniker ska närma sig eller uppgå till minst 40 procent av efterfrågan inom unionen år 2030. Förslaget innehåller åtgärder inom tillståndprocesser, koldioxidavskiljning och lagring, tillgång till marknader, stärkt kompetens och innovation. Klimat- och näringslivsdepartementet har skickat förslaget på remiss. Med anledning av detta vill SGU framföra följande.

Övergripande

Generellt anser SGU att tanken med lagförslaget är bra men det återstår mycket som behöver förtydligas. Förslaget är omfattande och täcker in många olika delar av värdekedjan vilket gör att förslaget i många avseenden blir otydligt. Det är svårt att veta hur dessa bestämmelser skulle fungera med nuvarande svenska regelsystem. Frågan är om förslaget är ändamålsenligt och kan styra utvecklingen åt det håll som Kommissionen avser.

Då förslaget väljer ut vissa tekniker kan det inte uteslutas att förordningen kan uppfattas som icke teknikneutral. Att vissa tekniker pekas skulle kunna ha en negativ effekt på andra branscher med avseende på konkurrens och innovation. En alternativ lösning, som vad SGU förstår har använts i andra sammanhang, har varit att varje land kan utse tekniker och branscher utifrån nationella förutsättningar.

SGU anser att det är en brist att förslaget inte har presenterats tillsammans med en konsekvensanalys, därmed är det svårt att bedöma hur detta kan påverka SGU:s verksamhet, särskilt kopplad till myndighetens tillsynsansvar i fråga om geologisk lagring av koldioxid. Kommissionen avsikt är att förslaget ska underlätta för företag. Med beaktande av att förslaget både innehåller reglering inom prövningsprocesser och upphandling är det centralt att förtydliga konsekvenserna för myndigheterna av förslaget för att kunna ta ställning på ett bra sätt.

Kapitel 2, Enabling conditions för net-zero technology manufacturing

I artikel 4 anges krav på inrättande av "One stop shop". Det är lite oklart vad detta innebär. Den nationella behöriga myndigheten ska, enligt artikeln, arbeta för att underlätta och samordna processen för tillståndsgivning. I artiklarna 5–7 ges ytterligare uppgifter för "One stop shop" och därmed skapas viss oklarhet hur de uppgifter som myndigheten ska utföra kommer att passa in det nuvarande svenska

prövningssystemet. Det är inte tydligt om den nationella behöriga myndigheten ska hantera prövning av samtliga behövliga tillstånd, eller bara utgöra "mellanhand" mellan projektet och de olika prövande myndigheterna. Oavsett, kan införandet av en nationell behörig myndighet ha en stor påverkan på vårt svenska prövningssystem. Exakt utformning och ambitionsnivå av förslaget kan tolkas på olika sätt och beroende av tolkning kan det bli vitt skilda konsekvenser. Det bör även noteras att den nationella behöriga myndigheten ska vara på plats senast 3 månader efter laga kraft av förordningen. Detta är en mycket kort tidsfrist och det kan finnas stora behov av förändringar i tillståndsprocessen därmed är det inte givet att detta kommer att underlätta prövningarna för projekten i närtid.

Det råder därför stor osäkerhet avseende vilken inverkan som förslaget kommer att få och enligt SGU behövs det många förtydliganden.

I artikel 13.1 c anges att den totala tiden för tillståndsprövning av alla nödvändiga tillstånd som behövs för att kunna bedriva en anläggning för koldioxidlagring i enlighet med CCS-direktivet ska vara maximalt 18 månader. Det är en väldigt kort tid i förhållande till alla de tillstånd som krävs för koldioxidlagring i Sverige. Det bör även noteras att det inte är tydligt, utifrån den befintliga svenska tillståndsprocessen, från när tidsfristen ska börja räknas. Detta är något som skulle behöva förtydligas.

Kapitel 3, CO₂ injection capacity

I artikel 17.1 anges krav på att medlemsstaten inom tre månader från det att förordningen träder i kraft ska se till att det finns allmänt tillgänglig data över områden där koldioxidlagring kan tillåtas inom landets territorium. Det är en kort tidsfrist med tanke på att det är oklart vilken typ av data som avses och betydelsen av tillgängliga uppgifter. Om det även är geologisk information som avses så finns det viss komplexitet med avseende på bestämmelser i svensk rätt bland annat om sekretess, skydd för geografisk information och upphovsrätt. Detta är något som borde förtydligas i förhållande till artikel 36.

I artikel 17.2 ges att medlemsländerna ska rapportera in en gång per år vilka projekt inom CCS som finns i landet samt viss ytterligare information. SGU anser att det är en brist att det till förslaget inte följer en konsekvensanalys vad denna rapporteringsskyldighet kommer att innebära för medlemsstaternas myndigheter.

Kapitel 4, Access to markets

I artikel 19 anges olika krav som ska ställas vid upphandling. Med beaktande av avsaknad av konsekvensanalys är det svårt att bedöma förändringens effekter och konsekvenser det får för SGU:s del.

Kapitel 5, Enhancing skills for quality job creation in net-zero technologies

I kapitel 5 lyfts det fram att det ska skapas en europisk akademi för utbildning inom nettonollindustrin och att även vissa yrken ska skyddas. SGU avstår från att ha någon synpunkt på detta.

Kapitel 6, Innovation

I kapitel 6 lyfts möjligheten för medlemsländerna att skapa regulatoriska sandlådor för nettonollteknik fram. Vilken innebörd detta till exempel kan få på koldioxidlagring är mycket svårt att överblicka. SGU anser därför att förslaget behöver kompletteras med krav på uppföljning och utvärdering av systemet.

Kapitel 7, Governance

I kapitel 7 ges förslaget att det ska inrättas en Net-Zero Europe Platform (form av styrgrupp) som ska ha ansvar för viss uppföljning av förslagets regleringar och mål. Det är oklart vilket ansvar och vilka befogenheter Net-Zero Europe Platform har, exempelvis vad kan de göra om medlemsstater inte uppfyller kraven? Det framgår inte heller hur Net-Zero Europe Platform kommer att kontrolleras och att de utför de uppgifter de ska i enlighet med rollen de har.

Kapitel 8, Monitoring

Enligt artikel 31.2 ska medlemsstaterna samla in en mängd uppgifter som kan vara anläggningsberoende och eventuellt innehålla företagshemligheter, till exempel hur mycket det har kostat att bygga anläggningen, vilket kan skapa viss ökad arbetsbelastning avseende insamling av data och sekretessprövningar. Enligt SGU bör det göras en tydlig avvägning mellan nyttan av insamlade data och vilken nytta den insamlade och sammanställda data kommer att ha för Unionen. Då det saknas en konsekvensanalys är det inte uppenbart exakt vad förslaget kommer att innebära, vilket skulle behöva förtydligas.

Kapitel 9, Final provisions

I artiklarna 32 och 33 beskrivs ett antal delegerade akter. Det är svårt att bedöma konsekvenserna eftersom det beror på innehållet i de delegerade akterna. Detta är något som bör utredas mer noggrant.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Anneli Wirtén.

I den slutliga handläggningen av ärendet har även tillförordnande avdelningschefen Ildiko Antal Lundin, enhetschefen Erika Ingvald, samhällsekonomen Carolina Liljenstolpe samt juristerna Caterina Carreman och Henrik von Zweigbergk deltagit. Utredaren Peter Åkerhammar har varit föredragande.

Anneli Wirtén

Peter Åkerhammar